

Vårt Land, lørdag 5.9.92

Kunnskap og arbeid

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

De 400 ukene som gjenstår av dette århundre vil stå i forandringens tegn. Vi står midt oppe i en brytningstid som historikerne sannsynligvis vil karakterisere som et vendepunkt. Samfunnsendringene skjer hurtig. Vi er på vei fra ett industrisamfunn til et annet, hvor nye teknologier erstatter de gamle og griper inn på alle livets områder.

Det revolusjonerer hverdagen for oss alle. Mange arbeider i dag innenfor virksomheter som ikke fantes for noen år siden. I alt vi omgir oss med blir innslaget av kunnskap større, i medisin og media, i husholdningsprodukter og arbeidsredskaper. Bak nye produkter ligger det omfattende forskningsinnsats. I framtida må vi derfor mer og mer leve av vårt vett, av vår evne til å utvikle nye ideer, til å bruke avansert teknologi, til å skape nye produkter, til å løse tradisjonelle oppgaver med mer fantasi.

Denne utviklingen stiller helt nye krav til utdanning og forskning, kompetanse og utvikling i vårt samfunn. Våre tradisjonelle råvarer og naturgitte fortrinn - som vannkraft, skog og fiskeressurser - er ikke lenger nok. I en sterkere internasjonal konkurranse må våre fortrinn i økende grad skapes, og det blir de menneskelige ferdighetene som vil avgjøre hvordan Norge trygger sitt velferdsgrunnlag inn i neste århundre. Japan og Sveits er eksempler på land hvor knapphet på naturressurser har gjort det nødvendig å utvikle spesialisert kompetanse og kvalitetsprodukter. Vi må også orientere oss i sterkere i den retningen. Vi må kort og godt få mer ut av - ikke bare våre råvarer - men av vår kunnskap og vår fantasi. Derfor har Arbeiderpartiet lagt så stor vekt på utdanning i det programforslaget vi presenterte tidligere denne uken.

Utdanning og økt kompetanse blir en sentral del av en

politikk for å styrke hele vårt næringsliv og for å øke sysselsettingen.

De siste par årene har vi startet på nye, gjennomgripende utdanningsreformer. Grunnskolen har fått flere timer og skolefritidsordningene er bygd ut. Alle mellom 16 og 19 får rett til tre-årig videregående utdanning for yrke eller studier. Et Norges-nett for høyere utdanning er under full utvikling, med sterkere enheter i et tettere samvirke. På to år er det etablert 20.000 nye studieplasser i høyere utdanning og studiefinansieringen er bedret.

Aldri har så mange tatt utdanning og aldri har økningen i antall studieplasser vært større enn i dag - likvel: Aldri er så mange blitt avvist ved universiteter og høyskoler. Det viser at det er helt nødvendig å satse enda sterkere på utdanning i 90-åra.

Vi må styrke mulighetene for en fagutdanning i arbeidslivet, og bidra til at avtalen mellom partiene i arbeidslivet om en bedre lærlingeordning blir gjennomført. Flere fag må legges inn under ordningen. Målet må være at lærlingeordningen skal gjøre det mulig for all ungdom å få innpass på arbeidsmarkedet etter endt utdanning.

I fremtiden blir det mer naturlig å veksle mellom arbeid og utdanning, fordi omstillingene krever fornyet kompetanse gjennom hele livet. Det er når vi ser arbeid og utdanning i sammenheng, det også blir mulig å virkeliggjøre målet om arbeid for alle. Det neste, store løft på utdanningsområdet må omfatte voksne mennesker som allerede er i arbeidslivet eller som ønsker seg arbeid.

Hittil har ansvaret for dette først og fremst ligget i bedriftene og i hovedsak kommet dem til gode som fra før har en god, formell utdanning. Det offentlige må nå ta et større medansvar for videreutdanning og omskolering, slik at det kan komme flere til gode. Tilbudet om videregående skole for voksne må legges til rette over hele landet, og vi må utvide mulighetene til studiepermisjoner i arbeidslivet. En utvidet studiepermisjonsordning vil gjøre det mulig å bygge ut ordningen med utdanningsvikariater, slik at bedriftene kan

sysselsette arbeidsledige mens de faste arbeidstakerne er i permisjon.

Vi har alltid lagt stor vekt på utdanning. Alles rett til utdanning var en av de viktigste elementene i en samfunnsutvikling som tok sikte på å skape arbeid for alle og større rettferdighet. Det var da alle fikk muligheten til utdanning og arbeid, at vi la selve grunnlaget for utviklingen av vårt velferdssamfunn. Utdanning åpner for et rikere liv og et tryggere liv. Alle må få sjansen til å oppdage og bruke sitt talent, til å tenke og handle, til å skape og oppleve. I fremtiden vil utdanning stå enda mer sentralt, for den enkelte og for samfunnet som helhet.